

На основу члана 13. и члана 14. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник Републике Србије" број :10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 67/2021 - др. закон и 114/2021), члана 26.

Пословника о раду Општинског већа општине Мионица донетог на седници од 30.01.2015. године ("Службени гласник СО Мионица", број :1/2015), Одлуке о буџету Општине Мионица за 2023. годину ("Службени гласник СО Мионица", број : 17/2022) и Статута Општине Мионица ("Службени гласник СО Мионица", број : 8/2008). По прибављеном Решењу о давању претходне сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (број _____ од _____ . године), Скупштина Општине Мионица на седници од _____ .2023. године, доноси:

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ МИОНИЦА ЗА 2023. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Мионица као и сам мионички крај је недовољно археолошки истражен, али поседује доста података о материјалним траговима из веома старих епоха људске прошлости . Најбољи доказ за то је откриће Шалитрене пећине у клисури реке Рибнице у селу Брежђе, наомак Мионице. Укупан пронађени археолошки материјал сврстава ово налазиште у ред најзначајнијих и најстаријих станишта човека на централнобалканским просторима. Мионица се први пут помиње 1719. године у попису пограничних нахија Србије после Пожаревачког мира. Према спису села Ваљевске епархије 1735. године село Мионица је имало 15 домова. Први писани подаци о Мионици се налазе сачувани у харачком тефтеру из 1818. године. У овом спису се наводи да је у селу кнеза Раке Тешића (Мионици) у Ваљевској нахији тада било 38 домова, са 51 пореском и 113 харачких глава. Мионица постаје засебна општина у колубарском срезу, односно Ваљевском округу 1839. године. Поред Ваљева Мионица је била економски и политички центар горње Колубаре те је проглашена за варош 1. јануара 1895. године. Тако је проглашењем краља Александра Обреновића озваничено израстање Мионице у насеље градског типа. Такође то проглашење је обележило почетак нове епохе у историји овог места. У општини Мионица има 36 насељених места, и то место Мионица (варошица) и 35 села: Берковац, Брежђе, Буковац, Вировац, Вртиглав, Велика Маришта, Голубац, Горњи Лајковац, Горњи Мушић, Гуњица, Доњи Мушић, Дучић, Ђурђевац, Клашнић, Кључ, Команице, Крчмар, Маљевић, Мионица (село), Мратишић, Наномир, Осеченица, Паштрић, Планиница, Попадић, Радобић, Рајковић, Ракари, Робаје, Санковић, Струганик, Табановић, Тодорин До, Толић и Шушеока. Општина Мионица припада региону Шумадије и Западне Србије, а у оквиру овог региона налази се у Колубарској области и административно припада колубарском округу. Поред Мионице, колубарском округу припадају општине: Ваљево, Љиг, Осечина, Уб и Лајковац. Западну границу Општине чини општина Ваљево, са североистока се граничи са општином Лајковац, са источне стране са општином Љиг, са југоистока са општином Горњи Милановац, а са југозапада са општином Косјерић. Општина Мионица обухвата делове две географске целине: Подгорине и Колубаре. Обухвата део Подгорине које представљају огранци Маљена и Суворора, а Колубарски део представљају средњи и доњи делови сливова Лепенице, Рибнице и Топлице. Територија општине Мионица је неправилног облика издуженог од северо-истока према југо-западу. Дужа оса износи око 26 километара, а краћа око 19 километара. Општина Мионица обухвата површину од 329 km², што представља 13% од укупне површине колубарског округа који заузима површину од 2.474 km². Укупан број становника по попису из 2011. године у општини Мионица био је 14.335, а број становника по km² износи 43,6, што је знатно испод просека за Републику Србију. Укупан број домаћинстава износи 4.616. На подручју Општине Мионица има 35 катастарских општина.

Природни услови и животна средина: Само подручје општине Мионица показује велики опсег

надморских висина, од 140 до 1.105 метара. На северу Општине насеља су на нижим надморским висинама, до 200 метара. Средишњи делови Општине су на висини од 200 до 400 метара, а на југу је планинска и субпланинска зона са надморским висинама већим од 400 метара. Највиша кота у општини Мионица је Краљев сто са 1.103 метара надморске висине, а најнижа кота је на ушћу реке Рибнице у Колубару са надморском висином од 136 метара. Надморске висине су приказане у табели "Надморске висине катастарских општина у Општини Мионица". На подручју Општине Мионица је заступљена релативно стабилна, умерено-континентална клима, са извесним специфичностима, које се манифестују као елементи субхумидне и микротермалне климе. Карактеришу је хладне зиме и сува и топла лета. Средња годишња вредност максималне температуре ваздуха на подручју Мионице је 17,7°C. Највише вредности максималних температура ваздуха се јављају у месецу јулу (28,4°C) и у месецу августу (28,3°C). Средња годишња вредност минималне температуре ваздуха је 6,5°C. Минималне температуре ваздуха се јављају у зимском периоду и то у децембру (-1,6°C) и фебруару (-2,4°C). Годишњи просечни број дана са минималном температуром ваздуха нижом од -10°C је 7. Годишњи просечни број дана са максималном температуром ваздуха нижом од 0°C је 16. Годишњи просечни број дана са минималном температуром ваздуха нижом од 0°C је 86. Годишњи просечни број дана са максималном температуром вишом од 25°C је 98. Годишњи просечни број дана са максималном температуром ваздуха вишом од 30°C је 36, и годишњи просечни број дана са минималном температуром ваздуха вишом од 20°C је 5. Гледано у ширем контексту, у односу на западну Србију, Мионица има науједначеније температуре. Амплитуде температура ваздуха (разлике између апсолутне максималне и апсолутне минималне температуре) износе у просеку 10,9°C. Амплитуда која је међу најнижима на поменутом простору указује на изузетну стабилност температура ваздуха. Вредности ваздушног притиска крећу се у распону од 992,8–1.000,2 mb, док је просечна годишња вредност 996,6 mb. Средња годишња вредност релативне влажности ваздуха посматраног периода износи 72%. Највиша релативна влажност ваздуха је у децембру и износи 82%, а најнижа је у летњем периоду године (јуни) и износи 64%. Брзина ветра се креће у интервалу од 1,2-1,8 m/s, с тим што су њене највеће вредности у марту и априлу, а најмање у децембру и јануару. Годишњи просек износи 1,5 m/s. Ветрови утичу на друге параметре климе (температуру ваздуха, релативну влажност ваздуха и др.), а такође и на земљиште, јер повећавају његову испаравање. Инсолација или дужина сијања Сунца за конкретно подручје, зависи од географске ширине, надморске висине, годишњег доба, експозиције терена, облачности и чистоће ваздуха. Просечна годишња инсолација на овом подручју за посматрани период износи 2.025,0 часова. Просечна месечна инсолација износи 168,7 часова, с тим што највећу инсолацију имају пролећни и летњи месеци (мај, јун, јул, август), а најмању зимски месеци (децембар, јануар и фебруар). Највећа осунчаност овог подручја је у јулу (278,7 часова), а најмања у децембру (64,4 часова). Средња годишња облачност износи 6,0/10 покривености неба. Највећа облачност је у децембру и јануару и износи 7,4/10, а најмања је у августу и износи 4,5/10 покривености неба. Средњи годишњи број дана са облачношћу мањом од 2 (ведри дани) износи 59. Средњи годишњи број дана са облачношћу већом од 8 (тмурни дани) износи 123. Знатно је већи број тмурних него ведрих дана, што је пропорционално средњој годишњој облачности. Ово подручје се одликује просечном годишњом сумом падавина од 774,0 mm. Параметри климе приказани су у табели бр. 2. Та количина воденог талога неравномерно је распоређена по годишњим добима и месецима. За истраживани период највећа количина падавина јавља се у јуну (89,2 mm) а најмања у фебруару (42,6 mm). Општина Мионица има разгранату хидрографску мрежу, коју чине реке, подземне воде и извори. Територија Општине гравитира интерним речним сливовима трију река: Рибнице која има стални ток од изворишта до ушћа у Колубару, са притокама Манастирицом и Паклешницом, Лепенице (свој стални ток формира на рачун истицања термалних и хладних карстних изданских вода у селу Кључ) и Топлице са притокама Копљаницом и Берковачком реком, која има стални ток од села Берковца до ушћа у Колубару. Сви водени токови припадају сливу реке Колубаре која је главни дрен површинских и подземних вода овог подручја.

Надморске висине катастарских општина у Општини Мионица: табела бр.1.

К.О.	н.в.	К.О.	н.в.	К.О.	н.в.	К.О.	н.в.	К.О.	н.в.
Берковац	200-635	Г.Мушић	165-250	Мионица село	150-230	Попадић	180-430	Табановић	160-200
Брежђе	300-875	Гуњица	300-550	Мионица варош	175-185	Радобић	160-195	Тодорин До	155-245
Буковац	374-550	Клашнић	150-200	Мратишић	340-770	Рајковић	200-360	Толић	200-385
Д. Мушић	180-253	Команице	180-265	Наномир	155-250	Ракари	180-255	Вировац	140-215
Дучић	180-250	Кључ	200-370	Осеченица	350-1105	Робаје	280-450	Вртиглав	160-250
Голубац	400-535	Крчмар	440-1.035	Паштрић	200-435	Санковић	180-220	Шушеока	145-205
Г.Лајковац	325-910	Маљевић	180--260	Планиница	480-880	Струганик	360-615	Ћурђевац	160-260
Извор: РГЗ, Катастар непокретности									

Параметри климе табела бр. 2.

ПАРАМЕТРИ КЛИМЕ	јан.	феб.	март	април	мај	јун	јул	авг.	септ.	окт.	нов.	дец.	Год.
ТЕМПЕРАТУРЕ ВАЗДУХА (Т, °С)													
Средња максимална	4,6	7,4	13,3	17,8	23,5	26,2	28,4	28,3	22,6	19,4	13,4	6,2	17,7
Средња минимална	-3,6	-2,4	1,5	6,0	10,9	14,2	16,1	15,8	11,3	7,0	2,1	-1,6	6,5
Амплитуде	8,2	9,8	11,8	11,7	12,7	12,0	12,2	12,5	11,3	12,5	10,6	7,9	10,9
Број дана са T _{min} < -10 °С	3	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
Број дана са T _{max} < 0 °С	7	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	16
Број дана са T _{min} < 0 °С	24	18	11	2	0	0	0	0	0	3	10	20	86
Број дана са T _{max} > 25 °С	0	0	1	2	14	19	24	24	10	4	0	0	98
Број дана са T _{max} > 30 °С	0	0	0	0	3	9	12	11	1	0	0	0	36
Број дана са T _{min} > 20 °С	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0	5
ВАЗДУШНИ ПРИТИСАК (mb) Просек	999,9	998,0	996,1	992,8	995,1	996,2	994,2	994,3	996,7	998,1	997,9	1.000,2	996,6
РЕЛАТИВНА ВЛАЖНОСТ ВАЗДУХА (RH, %) Просек	80	76	67	68	66	64	66	67	75	78	78	82	72
БРЗИНА ВЕТРА (V, m/s) Просек	1,2	1,5	1,8	1,8	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5	1,2	1,5
ИНСОЛАЦИЈА (h) Сума	69,0	99,2	147,4	167,7	245,3	262,2	278,7	257,5	167,6	158,9	107,0	64,4	2.025,0
ОБЛАЧНОСТ (десетине) Просек	7,4	6,7	6,2	6,5	5,6	4,9	4,6	4,5	5,9	5,4	6,3	7,4	6,0
Сума ведрих дана (облачност < 2)	3	4	4	3	5	7	9	9	4	6	4	2	59
Сума тмурних дана (облачност > 8)	17	13	11	11	7	7	6	5	9	7	12	18	123
СУМА ПАДАВИНА (P, mm) Просек	47,6	42,6	47,1	70,0	62,9	89,2	73,0	84,7	83,2	63,1	55,8	54,8	774,0
Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије													

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Општина Мионица је по попису из 2011. године имала 14.335 становника. У Мионици живи 8,2% укупног броја становника Колубарског управног округа. У односу на попис становништва из 2002. године број становника општине је смањен за 2178

становника (укупан број становника 2002. године је износио 16.513). Тренд пада броја становника општине наставио се и после пописа из 2011. године јер према проценама Републичког завода за статистику, Мионица је у 2018. години имала укупно 13.080 становника, а по последњој процени Републичког завода за статистику, Мионица је у 2020. години имала укупно 12.709 становника. На основу првих резултата пописа становништва из 2022. године. Мионица је имала 12.065 становника, (прелиминарни резултати Републичког завода за статистику). Паду броја становника општине у најзначајнијој мери допринеле су економске миграције становништва ка већим градовима и урбаним центрима и ка иностранству. Битан утицај на континуирано смањивање броја становника општине имају и старење становништва и пад броја рођене деце. Према подацима са пописа из 2011. године општина је имала 45% становништва које је старије од 50 година а тек 19,9% становништва које је млађе од 19 година. Ови подаци су знатно лошији ако се упореде са подацима са пописа из 2002. године када је број становника који су старији од 50 година био заступљен са 40,8%, а број становника до 19 година старости износио је 20,7%, уз податак да је општина Мионица 2002. године имала 15% становника више него 2011. године. У поређењу броја становника по старосним групама ситуација је у 2011. години била значајно лошија него по попису из 2002. године: по попису из 2011. године број становника старијих од 60 година био је 4.160, а број становника старијих од 65 година био је 3.112, док је девет година раније, према званичним подацима број становника старијих од 60 година био 3.709, а старијих од 65 година 2.663. Исказано у процентима у поредбеним годинама заступљеност становника старијих од 60 и од 65 година у укупном броју становника била је 2011. године већа за 6,5% (код становника старијих од 60 година) и за 5,6% (код категорије становника старијих од 65 година). Ови подаци говоре не само о смањивању броја становника општине, већ и о тренду присуства константно неповољне старосне структуре становништва општине Мионица. Становништво општине Мионица живи у 36 насељених места, док у општинском седишту - вароши Мионица живи према подацима са пописа из 2011. године 3.148 становника. Апсолутну већину становништва у општини чине Срби (13.758), а од осталих 15 етничких група у структури локалног становништва најзаступљенији су Роми (351) и Црногорци (14). Српско становништво заступљено је у општини са 95,97%, док је ромско становништво заступљено у општини Мионица више од просека заступљености Рома у укупном становништву Србије (2,55% заступљеност у односу на национални просек од 2,05%). Просечна старост становника општине Мионица је већа од просечне старости становништва на нивоу Републике Србије и Колубарског управног округа. Просечна старост становника Мионице је 44,4 године, док је просечна старост на нивоу Републике Србије 42,2 године (подаци са пописа из 2011. године). Просечна старост становништва на нивоу Колубарског управног округа је 43,4 године. Општина Мионица има релативно ниску стопу густине насељености у поређењу са националним просеком. Број становника на 1 км у Републици Србији износи 92,6 становника, док у Мионици број становника на 1 км је 40.

Диверзификација руралне економије: Према степену развијености јединица локалне самоуправе за 2014. годину (последња класификација општина по елементима развијености) општина Мионица спада у групу изразито недовољно развијених општина (IV група развијености). Степен развијености општине је испод 60% републичког просека развијености. На територији општине Мионица регистровано је укупно 838 правних и физичких лица која се баве пословном и привредном активношћу. До краја 2018. године у стечају је било 1 правно и физичко лице, а у поступку ликвидације 3 правна лица. У последњем кварталу 2018. године број основних привредних субјеката је био значајно већи у односу на број угашених привредних субјеката (23 основаних и 12 угашених). Статистика показује и да је број активних привредних друштава 149, док на територији општине Мионица пословно делује 528 активних предузетника. Укупан број запослених лица на територији општине Мионица, према подацима из јануара 2019. године, износи 3421 лице. Највећи број запослених је у области прерађивачке индустрије (884 запослених), предузетништву и самосталним делатностима (672), трговини на велико и мало (304), сектору образовања (233 запослених), сектору државне управе (201), области саобраћаја и складиштења (135), грађевинарству (118), сектору услуга и исхране (114), снабдевању водом и управљању отпадним водама и у области уметности и рекреације (86), сектору пољопривреде, шумарства и рибарства (65). Укупан број регистрованих индивидуалних пољопривредника је у односу на број становника изразито велики и износи 608 газдинстава. У правним лицима је запослено укупно 2.474 лица. Ако се ови подаци упореде са статистиком која се односи на Колубарски управни округ, у Мионици је запослено 6,77% укупног броја запослених на територији округа. У структури запослених лица доминира мушка популација: 64,22% запослених су припадници мушког пола. Незапосленост је на територији општине Мионица у сталном паду, док број запослених у последњих десет година, од 2010. године је значајно

повећан. У односу на 2010. годину када је број запослених био 1.945, до 2019. године је повећан за 80% (износи 3.421 лице). Највећи скок регистрованог броја запослених забележен је у периоду од 2016. до 2018. године када је број запослених повећан за скоро 800 лица (са 2.658 запослених на 3.421 запослено лице). Такође, у периоду од 2010. до 2018. године број запослених на 100 становника повећан је за скоро три пута (88 запослених на 100 становника у 2010. години, и 262 запослена на 100 становника до краја 2018. године). Општина Мионица има повољне услове за развој туризма, који не представља значајну привредну грану у општини. Општина има неколико компаративних предности у односу на друге општине у региону Западне Србије када је у питању потенцијал за развој туризма: добар географско-саобраћајни положај, унапређену доступност места и изразите и јединствене природне атракције, локације и туристичка места. Међу главне природне и културне атракције општине убрајају се брдско-планински предели, пећине, манастири и цркве, остаци утврђења и остаци из римског периода, значајни културно-историјски споменици, који надилазе локалне оквири, као и догађаји и објекти у области културног, манифестационог и руралног туризма. Најзначајнији туристички локалитети на територији општине су: родна кућа Војводе Живојине Мишића (Струганик), Ткачки двор (Ракари), Музеј камена (Паштрић), Кућа чаја (Паштрић), Рибничка пећина (Паштрић), Бања Врујци, сеоска туристичка домаћинства, базени и сакрални објекти - манастири и цркве. На територији општине налазе се живописни планински предели: Дивчибаре, Равна гора, Суворор, Маљен и други, као и река Рибница, и низ природних пећина од којих су у смислу снажног туристичког потенцијала најзначајнија Рибничка пећина. Рибничка пећина се налази у близини реке Рибнице. Има изразито троугласти улаз, висине 12м, ширине 25м и налази се у нивоу речне воде. У њој живи петнаест врста слепих мишева, веома ретких у Европи. Рибничка пећина је због своје изразите лепоте и значајне реткости заштићена као споменик природе односно републички значајна просторна целина са специфичним физичким и природним атрибутима. Она је јединствени спелеолошки објекат у Србији са појавом пиратерије. Сакрални објекти - манастири и цркве са значајним туристичким потенцијалом на територији општине Мионица су: Црква Вазнесења Христовог у Мионици, Црква Огњене Марије у Бањи Врујци, Црква Архангела Гаврила у Вртиглаву, Црква св. Николе у Крчмару, Црква св. Спиридона у Горњем Лајковцу, Црква брвнара Покрова Пресвете Богородице у Планиници и манастири св. Апостола Петра и Павла у Рибници. Црква Вазнесења Христовог потиче из средине 19. века (саграђена 1856. године) и представља најстарију грађевину на територији општине. Манастир св. Апостола Петра и Павла је изграђен 1907. године на рушевинама манастира из периода Немањиха. Значајни општински потенцијални туристички локалитети су и Велимирови двори, Кућа у Робајама, Шалитрена пећина у Брежђу, Краљев сто на Дивчибарама и водопад "Скакало". Остаци старог града из 15. века - Велимирови двори су комплекс који чине део оградног зида дужине 40м, "кула" и једнобродна црква са припратом сачувана до висине венца, а народно признање га везује за Велимира, властелина кнеза Лазара. Има статус заштићеног споменика културе. Међу национално значајније културно-историјске споменике, поред манастира и цркава, на територији општине Мионица налазе је и село Струганик и мост Живојина Мишића. У Струганику се налази родна кућа војводе Живојина Мишића, која је сачувана и обновљена и у време израде овог Плана представља значајну локалну културно-историјску туристичку атракцију. Поред куће славног ратног српског војводе, команданта Прве армије и начелника штаба Врховне команде, који је ушао у легенду српске националне и ратне историје, у Мионици постоји и Камени мост Живојина Мишића. Овај мост има архитектонску вредност, доказани историјски значај и јаку емотивну конотацију. Велики војсковођа је на њему за време Колубарске битке зауставио српску Прву армију у повлачењу, повратио јој борбени морал и вратио на положај, како би се кроз рововску борбу остварила једна од историјски најзначајнијих противофанзива српске војске против надмоћнијег непријатеља: Аустро-угарске царевине. Камени мост је једно од најзначајнијих етичких и победничких симбола и простора у историји српске војске. У значајној мери, у поређењу са општинама сличне територијалне величине, економске развијености и саобраћајно-географске доступности је развијен манифестациони туризам. Општина традиционално подржава и организује следеће манифестације: "Мишићеви дани", "Врујачки извори", бициклистичка трка кроз Србију и рели грке. Такође, традиционално се одржавају и празнични месеци ("Мионица отвореног срца" и Новогодишњи базар") и обележавају међународни дани значајни на глобалном нивоу. Када су у питању смештајни капацитети у приватном смештају (регистровани власници апартмана и соба) њих је на територији општине укупно 86 (у селима: Ракари, Берковац и Попадић), а највећи смештајни капацитет има хотел Врујци у Горњој Топлици. Највећи број објеката за смештај има три и четири звезде (преко 90% објеката). Општина Мионица има значајне услове за унапређење и позиционирање места као туристичке дестинације, пре свега у националним оквирима, са потенцијалом за развој планинског, културног, сеоског - руралног, религијског и авантуристичког туризма. Број

домаћих и страних туриста који посећују општину Мионица се у последњих десет година повећао. Према подацима Републичког завода за статистику, у 2018. години Мионицу је посетило 11.188 туриста (10.456 домаћих туриста и 732 страних туриста) уз реализацију 54.235 ноћења а општина се налази на 45. месту листе општина и градова у Србији, по броју туриста и броју ноћења туриста. Мионицу је у 2018. години посетило 14,7% туриста који су посетили Колубарски округ, у коме је апсолутни туристичке лидер град Ваљево (преко 80% туриста који долазе у Колубарски округ посећује овај град). Просечан број ноћења домаћих туриста износио је 4,9 ноћења а просечан број ноћења страних туриста износио је 3,9 ноћења. Број туриста који је посетио општину Мионица у периоду од 2010-2019. године кретао се од 9.823 (у 2010. години) до највећег броја туриста који је остварен у 2012. години - 12.041 туриста. У посматраном периоду најчешће је број туриста који посете Мионицу на годишњем нивоу био између 9.000 и 10.000 туриста, док се број ноћења кретао најчешће између 40.000 и 48.000 ноћења домаћих и страних туриста. У структури туриста који посећују општину Мионица доминирају домаћи туристи. У 2018. години од укупно 11.188 посетилаца, чак 10.456 туриста је долазило са територије Републике Србије. Када је број ноћења у питању ситуација је у потпуности иста: од укупног броја реализованих ноћења - 54.235 чак 51.367 остварили су домаћих туристи. Заступљеност домаћих туриста у структури реализованих ноћења у периоду од 2010. до 2019. године кретала се између 91% и 94,8%. Највећи проценат домаћих посетилаца забележен је 2010. године (94,8%) а најмањи 2016. године (91%). Општина Мионица од 2014. године бележи стални раст броја домаћих и страних туриста и броја ноћења на територији општине. У односу на 2014. годину (када је Мионицу посетило 9.506 туриста) остварен је закључно са 2019. годином раст броја туриста на нивоу од 18%. Овај тренд, са још већим процентом раста присутан је и када је у питању број ноћења. У односу на регистровани број ноћења туриста из 2014. године, остварен је до 2019. године раст од 30% (у 2018. остварена је рекордна реализација броја ноћења од 54.235 ноћења домаћих и страних туриста). У поређењу са 2010. годином тај раст је већи и износи преко 40% повећања броја ноћења. Ови подаци сасвим јасно и недвосмислено упућују на закључак да туризам у Мионици има развојни капацитет и потенцијално развојно значајнију економску функцију. Главна туристичка дестинација на територији општине је бања Врујци. Преко 95% свих долазака и ноћења туриста региструју се у овом туристичком месту, пре свега због значајних и атрактивних хотела који су у бањи лоцирани. Највећа посета бањи Врујци забележена је 2012. године (11.132 боравака туриста) а највећи број ноћења домаћих и страних туриста у бањи реализован је током 2018. године (52.717). Бања Врујци је на нивоу Републике Србије, када је у питању бањски туризам на деветом месту по броју посетилаца на годишњем нивоу а на осмом месту по броју реализованих ноћења у конкуренцији 15 бања. Бању Врујци је током 2018. године посетило 1,82% туриста од укупног броја туриста који су посетили 15 бања у Србији. Најзначајнији туристички објекат у Бањи Врујци је хотел "Врујци", а у последњих неколико година број приватних смештајних капацитета и јединица је значајно повећан (апартмани, виле, конаци, бунгалови, викендице). Хотел "Врујци" је категорисан са 2 звездице и поседује 87 соба, које на дневном нивоу могу угостити 200 особа. Значајна компаративна предност овог хотела је поседовање извора лековите воде велике издашности (преко 300 литара у секунди) унутар хотелског комплекса. Лековита вода се користи у целом хотелском комплексу за пуњење базнеа и у спа и велнес сврхе. Имајући у виду хотелске и смештајне капацитете, као и разноликост пратећих туристичких садржаја у бањи Врујци јасно је да постоје позитивни и стимулативни услови за масивнији долазак и ноћења туриста и унапређење квалитета бање Врујци као значајне дестинације здравственог и велнес туризма у Србији. Стари занати: Удружење „Нада“ негује традицију израде ручних радова, а други занати који су раније били развијени тренутно не постоје (опанчари, сарачи, ковачи, абације и слично).

Рурална инфраструктура: ВОДОСНАБДЕВАЊЕ : Услугом снабдевања водом обухваћено је укупно 12.000 становника општине односно 5.666 домаћинстава и 300 правних лица и предузетника. Укупан број активних кућних прикључака на водоводну мрежу је 5.394 а пројектовани капацитет свих постојећих захвата воде је 80 л/с. Укупна дужина мреже за снабдевање водом је 308 км а просечан број годишњих кварова на дистрибутивној мрежи прелази на годишњем нивоу број од 2800 кварова. За водоснабдевање индивидуалних потрошача и индустрије користе се вода из каптираних извора, као и бушених и копаних бунара. Три главна система водоснабдевања су: "Орловац - Паштрић", "Крчмар - Рајковић" и крак "Крчмар - Драчић". Ови системи снабдевају водом становништво у 22 насеља (58% становништва). Остало становништво (42%) користи индивидуалне водоводне системе. Кључни општински проблеми уводоснабдевању су велики губици на водоводној мрежи услед застарелости и честих кварова и мањка воде у летњем периоду. Системски проблем водоснабдевања на територији општине је висока заступљеност цевовода са азбестним цевима у укупној мрежи и лоша хигијенско-санитарна контрола

индивидуалних изворишта воде. Услугом одвођења отпадних вода покривено је 1500 становника општине а број прикључака на канализациону мрежу је 520. Дужина система за сакупљање и одвођење отпадних вода односно дужина санитарне канализационе мреже без прикључака је 14 км. Количина прикупљене отпадне воде домаћинства је 66.187 м³ на годишњем нивоу а количина прикупљене отпадне воде индустрије и других комерцијалних прикључака на мрежу износи 10,480 м³ на годишњем нивоу. Технолошке отпадне воде се непречишћене директно уливају у реку Рибницу из дела индустријских погона који још увек обављају функцију производње. Систем канализације је сепаратни а дужина мреже атмосферске канализације износи 8 км. На територији општине не постоје постројења за пречишћавање отпадних вода. **САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА:** Укупна дужина путева на територији општине Мионица износи 292,91 км, а под савременим коловозом се налази укупно 215,41 км. Општински путеви су дужине 210 км, од чега је 140,3 км са савременим коловозом. Државни путеви (другог реда) су укупне дужине 82,2 км, од чега је 75,1 км са савременим коловозом. Границом општине пролази пруга Београд - Бар. Путни правац Р 202 повезује магистралне путне правце М 4 и М 22 и пролази централним делом општине (деонице: Дивци - Мионица - Љиг). Путни правац Р 205 повезује путне правце М 22 и М21 односно Ибарски пут са туристичким местом Дивчибаре. Укупна дужина путева и квалитет путне мреже на територији општине Мионица није на задовољавајућем нивоу. Кључни проблеми у путној инфраструктури на територији општине односе се на: застарелост основне и пратеће инфраструктуре (у техничком и технолошком аспекту), незадовољавајући квалитет и квантитет инфраструктуре у целини, а посебно у руралном делу територије општине и сужене финансијске могућности општине да инвестира средства у изградњу, реконструкцију и одржавање општинских путева првог и другог реда. У периоду од 2016-2020. године општина Мионица је у сврху одржавања општинских путева уложила укупно 82 милиона динара буџетских средстава, а учешће издвајања за одржавање општинских путева у укупним годишњим расходима буџета у посматраном периоду кретало се од 1,7% до 3,0%. **ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА:** На територији општине међу трансформисаним видовима енергије је најзаступљенија електрична енергије и енергија добијена из погона на биомасу. На територији општине нема гасовода. Снабдевање потрошача је обезбеђено преко три трафо-станице. Капацитети електроенергетске инфраструктуре су неприлагођени сталном притиску текуће потрошње на територији општине. Проблеми произилазе и из чињенице да ниво изграђености преносне и дистрибутивне мреже није задовољавајући у погледу покривености простора општине, капацитета саме мреже, техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафо-станица. У области комуникационих технологија, на територији општине Мионица од важности је следеће: инсталирано је шест дигиталних телефонских централа са укупни расположивим капацитетом од 5.623 прикључака фиксне телефоније, целокупна територија општине покривена је сигналом мобилне телефоније, постоји добар приступ поштанским услугама, а приступ интернету је обезбеђен за највећи део становништва. **ФИКСНА И МОБИЛНА ТЕЛЕФОНИЈА:** На подручју општине је инсталирано шест дигиталних телефонских централа са укупним расположивим капацитетом од 5.623 прикључака фиксне телефоније са до сада 4.461 претплатника у свим насељеним местима, а целокупна територија је покривена сигналом мобилних оператера. Расположив део телекомуникационе мреже који отпада на модерне оптичке каблове је минималан, односно недовољан да одговори савременим телекомуникационим захтевима. Дистрибутивну и магистралну мрежу фиксне телефоније најчешће чине бакарни каблови ограниченог фреквентног опсега и релативно мале брзине преноса, недовољни за данашње потребе комуницирања и преноса података. Код мобилних оператера се повремено јавља проблем слабијег сигнала, а на ово доста утиче и конфигурација рељефа. **ПОШТЕ :** На подручју општине Мионица функционише четири поштанске испоставе, са укупно седам услужних шалтера. Јединице поштанске мреже су просторно лоциране у следећим насељима: Мионица Варош, Брежђе, Рајковић и Горња Топлица. Постојећи просторни распоред поштанских испостава, њихов број, као и асортиман и квалитет услуга које оне пружају не одговарају броју и степену разуђености насеља, укупној површини Општине. **ПРИСТУП ИНТЕРНЕТУ:** Могућност приступа интернету је обезбеђена преко ПТТ као провајдера за АДСЛ и бежичну конекцију коју још обезбеђују и Теленор, ВИП, МТС и неки локални провајдери. Приступ интернету је овим начинима обезбеђен за највећи део становништва. **ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ:** Информисање становништва обавља се преко доступних телевизијских и радио програма, интернета, сајта Општине Мионице, а од локалних медија на подручју општине не постоји ни радио ни тв станица већ само локални месечни лист „Билтен“. **РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА ОТПАДА:** Општина Мионица има урађен Локални еколошки план којим је детаљно приказано стање и проблеми по питању прикупљања и депоновања свих врста отпада, идентификовани загађивачи и кроз циљеве дати правци за решавање проблема. ЈКП „Водовод Мионица“ пружа услуге сакупљања и одношења комуналног отпада на

територији општине Мионица. Организованим сакупљањем и одношењем отпада је обухваћено 1790 домаћинстава, односно 850 домаћинстава у Вароши Мионица, 120 домаћинстава Села Мионица и 820 домаћинстава Горње Топлице - Бања Врујци која обухвата територију три села тј. села Ракари, Попадић и Берковац. С обзиром да се сакупљање и одношење отпада врши само на територији која чини само 15,68 % укупне територије општине Мионица, налази се велики број дивљих сметлишта и то 35, са којих се организовано, али само повремено одвози отпад. Отпад се одвози на депоније ван општине, а предвиђена је изградња регионалне депоније на територији општина Уб. Постројења за пречишћавање отпадних вода не постоје па њихова изградња представља свакако један од најзначајнијих циљева у области комуналне инфраструктуре уопште. Предвиђена је изградња постројења на подручју насеља Варош Мионице и Бање Врујци. ЈКП „Водовод „ Мионица је надлежан за управљање отпадним водама, односно канализационим системом на који је прикључено свега 510 корисника из категорије домаћинстава. Укупно испуштене отпадне воде на годишњем нивоу износе 679.000 м³. Технолошке отпадне воде се непречишћене директно уливају у реку Рибницу из дела индустријских погона који још увек обављају функцију производње.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Од укупне површине према подацима из катастра, пољопривредно земљиште чини 22.291 ха. На основу досадашњих праћења констатован је тренд повећања неплодног земљишта. Агрехемијски параметри особина земљишта су утврђени анализом више од две ипо хиљаде узорака земљишта са територије општине Мионица. Већина око 70% је кисело земљиште. На појединим теренима је установљена велика количина кречног материјала. Главна одлика земљишта ове општине је закишељеност која мора бити за потребе ратарских култура коригована. Типови земљишта су - подзол (земљиште киселог супстрата), смеђе подзоласто (типично шумско кисело и јако кисело) и смонице (вертисол) и метаморфозирани смонице (умерено ограничене у продуктивности; сливови река Рибнице, Топлице и Лепенице). Смоница је у овом подручју типична компактна и тешка за обраду. Земљиште је значајно угрожено ерозијом, клизиштима, поплавама у водотоковима. Према резултатима пописа пољопривреде из 2012. године од 22.291 ха коришћено је 16.313 ха што износи 49,6 % укупне површине. По категоријама коришћено пољопривредно земљиште је, по попису, ивидентирано у следеће категорије: оранице и баште 9.050 ха, воћњаци 1.446 ха, виногради 3 ха, ливаде и пашњаци 5.661 ха и остало земљиште (окућнице и др) 153 ха. Од коришћених површина наводњава се 149 ха и то: 126 ха ораница и башта, 19 ха воћњака, 3 ха ливада и пашњака и 2 ха осталог земљишта. Према врсти усева на ораницама и баштама наводњава се 84 ха жита и силажног кукуруза, 25 ха поврће, бостан и јагоде и 17 ха остало. Површински се наводњава 55,0 % површина, 11,5 % орошавањем и 33,5 % системима „кап по кап“. У својини Републике Србије на територији општине Мионица, према катастарским подацима из 2020. године, има 746.49,63 ха пољопривредног земљишта. Од напред наведене површине предвиђено је 190.42,98 ха за издавање. За агроекономску годину 2019/2020 издато је под закуп 14.53,74 ха по важећим уговорима, а за агроекономску годину 2020/2021 издато је под закуп укупно 48.77,06 ха по важећим уговорима. Имајући у виду да је овај податак променљив у складу са расписивањем кругова лицитације тако да је укупно досада од када се ради Годишњи програм заштите уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији општине Мионица укупно издато 48.77,06 ха у закуп. По подацима из Годишњег програма заштите уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији општине Мионица за агроекономску годину 2023/2024 укупно је преостало за издавање 120.70,19 ха, док је по важећим уговорима о закупу укупно издато 61.38,76 ха.

Вишегодишњи засади: Под вишегодишњим засадима на подручју општине Мионица налази се 1.449 ха од чега 1.446 ха су воћњаци и 3 ха виногради. Ово заједно чини 8,88 % коришћеног пољопривредног земљишта у 2.373 газдинства што значи да 68,64% газдинстава има неки облик воћарско - виноградарске производње тј. поседује вишегодишњи засад. Подаци преузети из пописа пољопривреде 2012. године. Природни услови за производњу воћа нису ограничавајући фактор за већину воћних врста како у погледу земљишта, тако и климатских услова јер је мионичка општина у традиционално воћарском подручју Србије. Садашњи ниво производње је условљен непостојањем удружења произвођача што проузрокује неорганизован и несигуран откуп производа. Уситњена производња и мала могућност финансијских улагања утичу на количине и квалитет производа који се нуде тржишту, а самим тим и постизање нижих цена и губитке у производњи. У прошлости је ова производња имала

далеко већи значај за општину и доносила знатно већу добит него данас. Природни услови дозвољавају значајно повећање површина под вишегодишњим засадима, а у вишим пределима општине нарочито повећање површина под малином и купином. Осим овог, неопходно је увођење новог сортимента и савремене технологије у производњи воћа. Од укупно 1.446 ха воћњака 659 ха је плантажних, а 767 екстензивних, док је од 3 ха винограда 2 ха сорти за јело и 1 ха осталих винских сорти. Од 1.446 ха воћњака 60 ха је јабука, 35 ха крушке, 4 ха брескве, 6 ха кајсије, 18 ха вишње, 1.192 ха шљиве, 36 ха ораси, 8 ха лешници, 22 ха остало воће, 36 ха малине, 23 ха купине и 6 ха остало бобичасто воће (боровница, аронија и сл). На подручју општине, у току предходних година подигнуто је око 15 ха засада јабуке, по најсавременијој технологији гајења са книп садницама, наводњавањем „кап по кап“ и противградним мрежама. Такође подигнуто је 20-50 ха засада боровнице, 5-10 ха винограда, као и нових засада леске на површини од око 8-10 хектара.

Сточни фонд: За развој сточарсва постоји највећи број природних и инфраструктурних услова, а у прилог томе говори и податак да је Мионица у блиској прошлости била подручје са допло већим бројем говеда него данас и међу водећим произвођачима и извозницима товних грла тзв „babi - beef“ са чак 10.000 извезених грла, а још пре један век подручје са веома развијеном сточарском производњом. Која се огледала у узгоју комбинованих раса говеда за млеко и месо пре свега Сименталске расе говеда. Она се показала као јако прихватљива раса за ово подручје, где преовлађују газдинства са просеком око 4 ха обрадивог пољопривредног земљишта. Тако да двојна производња у смеру производње млека и меса је била економски исплатљива за ова газдинства. Садашња производња је у говедарству базирана већим делом на производњу млека и квалитетних приплодних грла, а мање у тов јунади. Свињарство и овчарство су слабије заступљени у односу на говедарство и углавном се производе товна грла, прасад и јагњад за клање. Изузетно је развијено живинарство, односно тов бројлера и производња конзумних јаја где се број грла креће и до милион комада на стању и по томе је ова општина друга у Србији, одмах после општине Житиште. Имајући у виду расположиву крмну базу, близину великих откупних капацитета, потрошачких центара, извозне могућности, а пре свега традицију, постојеће капацитете за узгој стоке и инвестициона опредељења комерцијалних газдинстава, потенцијали за даљи развој сточарства нису ни изблиза исцрпљени. Извесна преоријентација потребна је у брдско-планинском подручју, где се мора инсистирати на већем искоришћавању ливада и пашњака. На подручју општине регистровано је 2.937 газдинстава која поседују стоку, а укупно је регистровано 23.372 условна грла стоке (105 на 100 ха пољопривредне површине) што је сврстава међу првих 25 општина у Србији по броју условних грла. По гранама сточарства број грла је следећи: 11.136 говеда од чега 5.031 крава, 20.495 свиња од чега 2.362 крмача, 20.014 оваца од чега 15.656 приплодних, 1.269 коза, 88 коња, 792.545 кокоши, 361 ђурка, 488 патки, 104 гуске, 696 остала живина и 2.752 кошнице пчела. Објекти за смештај стоке на газдинствима својом бројношћу и капацитетима превазилазе тренутне потребе, односно искоришћеност. Код дела постојећих објеката неопходно је улагање у савременију опрему, нарочито код музних крава. За смештај говеда постоји 2.664 објекта са 27.366 места од којих се користи 10.984. За смештај свиња има 2.024 објекта са 26.638 места од којих се користи 15.416. За смештај кока носиља има 1.163 са 372.853 места од којих се користи 322.526. За смештај остале стоке има 820 објеката капацитета 54.722 места од којих је коришћено 62.571.

Механизација, опрема и објекти: На подручју општине Мионица регистровано је 410 једноосовинских трактора, 2.453 двоосовинских трактора и 319 комбајна. Од прикључних машина регистровано је 140 берача кукуруза, 1.880 плугова, 1.474 тањираче, 1.325 дрљача, 88 сетвоспремача, 67 ротифреза, 471 растурач минералног ђубрива, 105 растурача стајњака, 679 сејалица, 595 прскалица 1.563 приколице и 1.347 косилица. Механизација је веома стара јер је око 95 % свих трактора, комбајна и прикључних машина старије од 10 година. Последњих година је присутан тренд увоза половних трактора и машина које су исто доста старе, али су савременије у исправнијем стању од већине постојеће механизације на селу. Узрок овоме је недостатак сопствених средстава за набавку нове и савремене механизације, као и неповољни банкарски кредити за ове намене. Објекти за смештај стоке на газдинствима својом бројношћу и капацитетима превазилазе тренутне потребе, односно искоришћеност. Код дела постојећих објеката неопходно је улагање у савременију опрему, нарочито код музних крава. За смештај говеда постоји 2.664 објекта са 27.366 места од којих се користи 10.984. За смештај свиња има 2.024 објекта са 26.638 места од којих се користи 15.416. За смештај кока носиља има 1.163 са 372.853 места од којих се користи 322.526. За смештај остале стоке има 820 објеката капацитета 54.722 места од којих је коришћено 62.571. Објекти за смештај пољопривредних производа на газдинству регистровани су у

следећем броју: 2.516 кошева за кукуруз капацитета 44.962 м3, 1.050 амбара капацитета 25.001 м3, 48 силоса капацитета 1.788 т. Кошеви и амбари се користе са око 50 % капацитета, а силоси са око 96 %. Сушара има 78 капацитета 1.852 м3, а коришћено је око 55% капацитета, а објекта за силажу је 380 са капацитетом од 43.033 м3 од чега је коришћено око 70 %. На подручју општине Мионица постоји 1.422 објекта за смештај пољопривредних машина и опреме на газдинствима са укупним капацитетом 63.442 м2 од којих је коришћено око 90%. Такође је регистровано и 6 хладњача капацитета од 476 м3 од којих је коришћено око 98 % капацитета.

Радна снага: На подручју општине Мионица 3.457 пољопривредних газдинстава има укупно 8.231 члана и стално запослених на газдинству од чега 3.575 жена и 4.656 мушкараца. Од овог броја 8.150 је на породичним пољопривредним газдинствима, а 81 на газдинствима правних лица. Носиоци газдинства су у 514 газдинства жене, а у 2.858 мушкарци. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству је 4.772 од чега је 3.034 жене и 1.738 мушкараца. Стално запослених на газдинству је 6 од чега 2 жене и 4 мушкарца. Од укупно 3.919 годишњих радних јединица (ГРЈ) носиоци газдинства су остварили 1.674 од чега 176 жене, чланови породице и рођаци 1.969 ГРЈ од чега 1.267 жене и стално запослени на газдинству 64 ГРЈ од чега 18 жене. У исто време сезонска радна снага је ангажована укупно 212 годишњих радних јединицаи то у 1.798 породичних газдинстава је остварено 197 ГРЈ, а по основу уговора у 13 газдинстава 1 ГРЈ. У газдинствима правних лица сезонска радна снага остварила је у 17 газдинстава 14 ГРЈ, а у по основу уговора није регистрована ниједна ГРЈ. Старосна и образовна структура су скоро идентичне у укупној структури становништва јер 89% становника насељава рурално подручје. Према старости 2.022 или 14,1 % је млађих од 15 година, 3.102 или 21,7 % старијих од 65 година, а просечна старост је 44,4 године. Према образовној структури старијих од 15 година је 3.495 или 28,4 % становника је без школске спреме и са непотпуним основним образовањем, 3.762 или 30,5 % са основним образовањем, 4.334 или 35,2 са средњим образовањем и 692 или 5,6 са вишим и високим образовањем. Структура управника (менаџера) газдинстава је следећа: Од 3.457 газдинстава на 492 су управници жене, а на 2.965 мушкарци. Од укупног броја 2.529 има само пољопривредно искуство стечено праксом тј. 85,8 %, 27 има курсеве из области пољопривреде, 84 средњу пољопривредну школу, 644 другу средњу школу, 46 вишу пољопривредну школу или факултет, 127 другу вишу школу или факултет.

Структура пољопривредних газдинстава: У општини Мионица има укупно 3.457 пољопривредних газдинстава што је 74,9 у односу на укупан број домаћинстава који износи 4.616. Ових 3.457 газдинстава користи 16.313 ха пољопривредног земљишта према следећој структури: - 30 пољопривредних газдинстава (ПГ) је без земљишта, 406 ПГ користи мање од 1 ха тј. укупно 267 ха, 535 ПГ користи 1 - 2 ха тј. укупно 809 ха, 1.323 ПГ користи 2 - 5 ха тј. укупно 4.506 , 854 ПГ користи 5 - 10 ха тј. укупно 5.946 ха, 261 ПГ користи 10 - 20 ха тј. укупно 3.488 ха, 36 ПГ користи 20 - 30 ха тј. укупно 832 ха, 10 ПГ користи 30 - 50 ха тј. 355 ха, и 2 ПГ користе 50 - 10 ха тј. 109 ха. У процентима стање је следеће: без коришћења земљишта је 0,86 % ПГ, 11,8 % ПГ користи до 1 ха или 1,63 % земљишта, 15,47% ПГ користи 1 - 2 ха или 4,95% земљишта, 38,27 % ПГ користи од 2 - 5 ха или 27,82 % земљишта, 24,71 % ПГ користи од 5 - 10 ха или 36,84 % земљишта, 7,64 % ПГ користи 10 - 20 ха или 21,38 % земљишта, 1,04 % ПГ користи 20 - 30 ха или 5,1 % земљишта, 0, 27 % ПГ користи 30 - 50 ха или 2,17 % земљишта и 0,05 % газдинстава користи 50 - 100 ха или 0,66 % земљишта. Структура газдинстава према броју условних грла је следећа: - 2.937 газдинстава поседује сточни фонд што је 84,6 % ПГ или 63,6 % домаћинстава. Ова ПГ поседују 23.372 условна грла. 2.366 ПГ поседује мање од 4 условна грла (УГ), 714 ПГ поседује 5 - 9 УГ, 186 ПГ поседује 10 - 14 УГ, 75 ПГ поседује 15 - 19 УГ, 97 ПГ поседује 20 - 49 УГ, 29 ПГ поседује 50 - 99 УГ, 15 ПГ поседује 100 - 499 УГ и 5 ПГ поседује више од 500 УГ.

Производња пољопривредних производа: Производња пољопривредних производа у ратарству на територији општине Мионица углавном је усмерена на производњу жита, крмог биља и нешто индустријског биља, а све заједно у функцији сточарске производње са веома мало тржишних вишкова који се најчешће реализују на подручју мионичке или суседних општина. Постигнути приноси су у границама просека за регион. Производња у воћарству базира се на производњи шљиве, јабуке, малине, купине и боровнице. Доминира шљива, како по површинама, тако и по вредности производње, а углавном се прерађује у ракију, делом продаје и троши у свежем стању, а део иде на сушење. Производња јабуке је углавном за локална тржишта док се малина, купина и боровница највећим делом извозе. Производња у сточарству се код говедарства базира највише на производњи млека, приплодних грла и делимично тову јунади. У свињарству и овчарству производе се товна грла, прасад и јагњад за

клање. за домаће тржиште и извоз. Производња у живинарству је веома развијена, а производи се углавном пилеће месо, јаја и нарочито коке носиле за тржиште широм Србије. Јаја и месо се највише продају на тржишту Београда - на пијацама где произвођачи дуги низ година имају закупљене тезге и у трговинама. Квалитет живинарских производа је, због релативно дуге традиције препознатљив на тржишту. Физички обим производње у ратарству је око 5.496 т пшенице, 15.503 т кукуруза, 2.135 т кромпира, 11.574 т крмног биља, 5.767 т ливаде. У воћарству 5.691 т шљиве, 351 т јабуке, 224 т крушке, 44 т дуње, 40 т брескве, 51 т ораси, 42 т јагоде, 214 т малине, 51 т купине, 173 т вишње, 104 т трешње, 23 т кајсије, 11 т грожђе. У сточарству нема прецизних података о количинама произведеног меса па се процене базирају на бројности грла стоке. Код производње млека регистрован је откуп 7.462.000 литара. Знатан део млека заврши и у преради у домаћинствима и прода се углавном на пијацама. У живинарству је регистрован откуп 15.932.000 комада јаја. Горе наведени подаци су из пописа пољопривреде из 2012. године. Тренутна процена је да производња крављег млека драстично мања због смањења музних говеда, док производња пилећег меса и конзумних јаја је у порасту. Тачне податке као и ову процену требало би да потврди попис пољопривреде који је планиран за ову годину.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На подручју општине Мионица нема активних земљорадничких задруга ни удружења изузев Удружења одгајивача говеда сименталске расе „Колубара“ са седиштем у Лајковцу где су учлањени одгајивачи са подручја мионичке општине. На подручју општине је раније била 13 задруга које су се касније укључиле у АИК „Србијанка“ и по распаду комбината и саме се угасиле. Постоји само задруга „Мионица“, али она није активна већ се неколико радника издржава издавањем имовине у закуп.

Трансфер знања и информација: Трансфер знања и информација до пољопривредника обавља се преко Службе за пољопривреду Општинске управе Мионица, ПССС Ваљево, листа Напред, телевизије ВТВ Ваљево, телевизије ВАЉЕВО ПЛУС, ГЕМ телевизије Лазаревац, тв канала са националном фреквенцијом, дневних листова и интернета. Највећу улогу и поверење имају ПССС Ваљево и Општинска служба за пољопривреду, а пренос знања врши сесвакодневно контактом са произвођачима, зимским школама за пољопривреднике, показним вежбама на имањима земљорадника, организовањем огледа са стрним житима и кукурузом, посета сајмовима и изложбама из области пољопривреде, дистрибуцијом писаних упутстава и брошура.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	7.500.000,00	70	180.000,00	0,00
2	Органска производња	201.3	500.000,00	100	50.000,00	0,00
	УКУПНО		8.000.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	2.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		2.000.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	10.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	8.000.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	2.000.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију општине Мионица утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења средстава за 2023. годину, у укупном износу од 10.000.000,00 динара (1,44 % буџета) која су Одлуком о буџету општине Мионица за 2023. годину ("Службени гласник СО Мионица" број 17/2022), опредељена на буџетским позицијама бр. 49/0 и 50/0. Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије општине Мионица са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације Реализација Програма, односно дефинисане мере доприносе:

- модернизацији производње и јачању производне конкурентности: - повећање продуктивности газдинства, - смањење производних трошкова;
- достизању националних и стандарда ЕУ на пољу: - заштите животне средине, - јавног здравља, - здравља животиња и биљака, - добробити животиња,
- повећању квалитета производа, хигијене и безбедности хране;
- побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава;
- побољшању квалитета производа уз испуњавање националних и ЕУ стандарда у области безбедности хране и заштите животне средине;
- добијању производа веће додате вредности у циљу повећања дохода и побољшању одрживих услова за живот сеоског становништва.
- Развој органске производње доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност и пружа могућност упоредог развоја сеоског туризма, што све заједно доприноси значајном остваривању профита и стварању бољих услова за живот, а самим тим и опстанак младих на селу. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње. У складу са овом политиком и општина Мионица, као јединица локалне самоуправе спроводи активности везане за пољопривредну производњу и рурални развој на својој територији.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Потенцијални корисници се могу информисати путем Билтена Општине Мионица, листа Напред, сајта Општине Мионица, регионалне радио и тв станице као и у Слижби за пољопривреду Општинске управе Мионице.

Мониторинг и евалуација: Реализацију програма обавља Комисија за спровођење Програма подршке пољопривредне политике и политике руралног развоја коју образује Председник општине. Задатак Комисије је да распише Јавни позив за доделу подстицајних средстава из буџета Општине у пољопривреди, и да након завршеног Јавног позива и обраде захтева за подстицаје, утврди прелиминарну листу кандидата у складу са критеријумима који су прописани Јавним позивом. Нераспоређена средства по мерама могу се преусмерити на меру где је већи број поднетих захтева, од средстава предвиђених мером у оквиру програма, на основу предходно добијене сагласности Министарства на измену програма, правећи нову прелиминарну листу кандидата до утрошка средстава у границама опредељених. Комисија предлаже расподелу средстава и утврђује коначну ранг листу на основу обрађених захтева. У складу са правоснажном одлуком о додели средстава председник општине закључује уговор са корисницима средстава којима се регулишу међусобна права и обавезе, Председник општине доноси решење о исплати подстицајних средстава на наменске рачуне корисника у року од 15 дана од дана закључивања уговора. Обавеза корисника подстицаја је да добијене подстицаје користи са пажњом доброг домаћина и да сву документацију која се односи на исплату подстицајних средстава чува најмање 5 година од дана исплате подстицајних средстава, а прецизније ће бити регулисано уговором.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: Основне карактеристике пољопривредног сектора на територији општине Мионица произилазе из неповољне структуре пољопривредних газдинстава. Уситњеност поседа, мали број грла стокe на породичним фармама, неадекватни производни и смештајни објекти, слаба примена савремених технологија производње и увођење новог сортимента су карактеристике локалне пољопривреде. Тренутно, постоји општи недостатак количина пољопривредних производа одговарајућег квалитета, посебно меса, млека, воћа и поврћа и других производа који би се користили првенствено за покривање локалних и регионалних потреба. Један од веома битних узрока недовољне конкурентности мионичке пољопривреде јесте ниска продуктивност која произилази и из недовољне техничке и технолошке опремљености газдинстава. Постојећа механизација је застарела. Пољопривредна газдинства, због неповољног економског и социјалног стања, нису у могућности да сама обезбеде довољно средстава за модернизацију производње. Повећањем расног сточног фонда, куповином модерне опреме и заснивањем нових производних засада, као и стављањем акцента на органску производњу, на пољопривредним газдинствима могуће је побољшати економске аспекте деловања и знатно боље испуњавати захтеве одржавања природних ресурса, заштите и добробити животиња и безбедности хране. Ова мера је у складу са тачком 1.18 овог програма и Стратегијом развоја општине Мионица. Преглед по секторима и то : Сектор: Млеко Сектором доминирају мали произвођачи и општи проблем предствља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Највећи број породичних газдинстава држи 1 до 2 музне краве што резултира ниским нивоом количине и квалитета млека. Већина сировог млека испорученог млекарима још не испуњава стандарде ЕУ. Већи произвођачи се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, недостатком напредног генетског узгоја и лошим условима држања стокe. Недостатак нове механизације за припрему превасходно квалитетне кабасте хране индиректно се одражава на исхрану, а самим тим и на клоичину и квалитет млека. Сектор: Месо Сектор говедарства карактерише велики број релативно малих мешовитих домаћинстава које производе млеко и месо. Постојеће стање у сектору указује на пад сточарске производње. Сектором доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње који желе да унапреде и побољшају квалитет сточарских производа, специјализују се у производњи меса са фокусом на гајење свиња, говеда, оваца и коза као и да побољшају продуктивност и конзистентност у производњи. Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, неодговарајућа је технологија исхране као и услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине. Сектор: Остали усеви У структури биљне производње највише је заступљена ратарска производња, која чини више од половине вредности пољопривредне производње. Кретања на тржишту пољопривредних производа утицала су да се сетвена структура у последњих неколико година значајно измени. Површине под житима остале су релативно константне, али је у оквиру њих дошло до редистрибуције у правцу раста удела кукуруза на рачун смањења површина под пшеницом у укупно засејаним површинама. Овом мером се постиже унапређење и модернизовање ратарске производње". Сектор - Воће, грозђе, поврће и цвеће Структуру биљне производње сеоског подручја општине Мионица карактерише велика хетерогеност, производња махом за сопствене потребе и мањим делом за тржиште, што је последица уситњености сеоског поседа, недовољне едукације и недовољне примене савремене технологије производње. За сада је само око 45 ха под воћем (јабука, јагода, боровница) подигнуто или у фази припреме по најсавременијој технологији производње. Осим овог и постојећа структура сортимента, неадекватан садни материјал, недостатак специјализоване механизације и недовољно површина које се наводњавају додатно угрожавају производњу. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору за инвестициона улагања произвођача, приликом набавке нових машина и опреме за припрему сточне хране, заснивања нових производних засада, подизање и опремање пластеника за производњу поврћа и воћа, као и набавку нових машина за примарну, допунску обраду земљишта и машина за ђубрење и заштиту биља. Што ће уз редовну примену савремене агротехнике давати високе, квалитетне и стабилне приносе.

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње; Побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви по секторима Сектор: Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Повећање квалитета млека, нарочито у микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија); Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце и козе); Унапређење квалитета меса говеда (систем крава-теле), оваца и коза у складу са националним ветеринским стандардима; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) - Унапређење стања механизације на газдинствима; Побољшање складишних капацитета; Раст извоза житарица и индустријског биља; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап; Сектор -Воће, грожђе, поврће и цвеће Повећање површина под интензивним засадама; повећање квалитета, количине и разноврсности понуде воћа за домаће и инострано тржиште, као и обезбеђење постојећих прерадних капацитета (хладњаче) неопходном сировином.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је комплементарна са мерарама Националног програма за рурални развој. Двоструко финансирање предвиђене мере ће се спрчити тако што ће се конкурсном документацијом тражити: да рачуни и остала документа буду оргинална, или оверена фотокопија оргинала од надлежних институција да су рачуни и остала документа верна оргиналу. Потписана изјава корисника да са пуном материјалном и кривичном одговорношћу није користио средства по другом основу (субвенције, подстицаји, донације) за исте инвестиције које су предмет захтева, односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физича лица-регистрована комерцијална пољопривредна газдинства са активним статусом са пребивалиштем на територији општине Мионица, регистрована (обновљена) у складу са Законом којим се уређује пољопривреда до дана објављивања Јавног позива тј. конкурса за подстицаје.

2.1.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: -Да је комерцијално породично пољопривредно газдинство са територије општине Мионица (физичко лице) са активним статусом регистровано у складу са Правилником о упису у Регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства (Објављено у „Службеном гласнику 25/2023 од 31.03.2023. године) регистровано (обновљено) до дана објављивања Јавног позива, што доказује одговарајућом документацијом из регистра пољопривредних газдинстава; -Предмет инвестиције реализован у периоду од 01.01.2023. године до 30.10.2023. године, изузетно у сектору воћа да је предмет инвестиције реализован у периоду од 15.10.2022. године до 30.10.2023. године -Корисник мора да достави доказ о извршеном плаћању и набавци предмета субвенције, које мора бити извршено у периоду од 01.01.2023. године до 30.10.2023. године, изузетно у сектору воћа за инвестиције у набавку садница доказ о извршеном плаћању и набавци мора бити извршен у периоду од 15.10.2022. године до 30.10.2023. године односно до дана подношења захтева, и то: 1) рачун (фактура) која гласи на име и извод или налог за плаћање оверен од стране банке ако је плаћање извршено безготовински, или 2) рачун (фактура) која гласи на име и фискални исечак ако је плаћање извршено готовински; -Да је најмања вредност инвестиције 50.000,00 динара са пдв-ом, изузетно за набавку растурача минералног ђубрива да је најмања вредност инвестиције 40.000,00 динара са пдв-ом; -Да је измирио доспеле обавезе по основу изворних јавних прихода, што доказује издавањем уверења из локалне пореске администрације које не сме бити старије од три месеца; -Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно иста инвестиција није

предмет другог поступка за коришћење подстицаја; -Да је потписао изјаву да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима. - Корисник са пребивалиштем и пољопривредном производњом на територији општине Мионица, односно да се парцеле које су уписане у газдинство налазе на територији општине Мионица. -Корисник не сме да отуђи предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје у року од пет година од дана исплате подстицаја и да се у том периоду предмет наменски користи.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор млека • Пољопривредна газдинства која имају до 29 крава на крају инвестиције; • Нема посебних критеријума за улагања у сектору млека за козе и овце; • За инвестиције у набавку квалитетних приплодних грла млечних раса говеда, оваца и коза нема посебних критеријума; Сектор меса • Пољопривредна газдинства која имају до 29 грла говеда и / или 199 грла оваца и / или коза и / или 29 крмача и / или 199 товних свиња и / или 999 ђурака и / или 299 гусака и / или 4.999 бројлера на крају инвестиције; • У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња нема посебних критеријума; Сектор воћа • Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; • Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор поврћа • Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор житарица и индустријских усева • Пољопривредна газдинства која имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усевима; • Пољопривредна газдинства која имају до 1,99 ха земљишта под хмељом Сектор виноградарства • Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције; . Пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.6	Машине за заштиту биља

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Приликом спровођења ове мере није предвиђено бодовање подносиоца захтева за коришћење подстицаја, већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева, до утрошка средстава у Буџетском фонду за пољопривреду.	не	Не

2.1.10. Интензитет помоћи: За инвестиције 101.1.5. износ подстицаја је 60% од вредности ивестиције

без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.2.5. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.4.1. износ подстицаја је 70% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 120.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.4.2. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.4.20. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.5.1. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом, Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.5.2. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.5.3. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 40.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја. За инвестиције 101.5.6. износ подстицаја је 60% од вредности инвестиције без пдв-а и то максимално до 180.000,00 динара по кориснику, под условом да најмања вредност инвестиције буде 50.000,00 динара са пдв-ом. Конкурсном документацијом ће се прецизирати прихватљиви трошкови, као и услови за остваривање подстицаја.

Пример прихватљивих трошкова

Шифра инвестиције	Мере подршке/инвестиција	Прихватљиви трошкови
101.1.5.	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране, опрема и дозатори за концентровану сточну храну, екстратори, транспортери, микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну,	Тракторске косачице, превртачи и сакупљачи сена
101.4.1.	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе	Саднице воћа (коштичаво, јабучасто и јагодичасто воће воћних сорти малине, купине и јагоде)
101.4.2.	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу	Набавка пластеника-комплетни пластеници
101.4.20.	Машине за допунску обраду земљишта	Набавка мотокултиватора
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта	Набавка плугова и тањирача
101.5.2.	Машине за допунску обраду земљишта	Тракторске фрезе и тарупи
101.5.3.	Машине за ђубрење земљишта	Растурачи минералног ђубрива
101.5.6.	Машине за заштиту биља	Тракторске прскалице и атомизери
101.2.5.	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране, опрема и дозатори за концентровану сточну храну, екстратори, транспортери, микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну	Тракторске косачице, превртачи и сакупљачи сена

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Укупна вредност инвестиција у физичка средства
3	Укупно учешће ЈЛС (РСД)

2.1.12. Административна процедура: Подстицаји за инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава одобраваће се путем Јавног позива. Јавним позивом ће се дефинисати по секторима и врстама инвестиција у оквиру мере по претходно утврђеним критеријумима и расположивим средствима. Јавни позив ће се објављивати путем штампаних и електронских медија. Пријем захтева, у складу са условима Јавног позива, вршиће Комисија за спровођење програма мера општине Мионица. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава доноси Комисија за спровођење програма мера општине Мионица. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором.

2.2. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.2.1. Образложење: Развој органске производње у на територији општине Мионице започео је током 2019. године и до сада је био релативно спор, али свакако поседује потенцијал за убрзано повећање уз адекватну подршку и подстицаје. Током 2020. године Општина Мионица је у сарадњи са невладиним организацијама поделила око 20 пластеника намењених за производњу поврћа и воћа методама органске производње што представља адекватну подршку пољопривредним произвођачима у бржем развоју овог вида производње. Такође територија општине Мионице поседује повољне едафске и климатске услове за органску производњу, као и потенцијал за развој домаћег тржишта и већи обим извоза органских производа на инострано тржиште. Предност органске производње огледа се и у томе што омогућава остваривање профита и на мањим газдинствима, што је нарочито значајно за пољопривредни сектор општине Мионице у ком доминирају мали пољопривредни поседи на којима се пољопривредна производња одвија на традиционалан начин и без употребе претерано савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива. Органска производња доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност, доприноси побољшању управљања водама и земљиштем, не оптерећује земљиште хемијским средствима за заштиту биља, минералним ђубривима, генетички модификованих организама, смањује емисију гасова са ефектом стаклене баште и амонијака. Преглед по инвестицијама: Инвестиција: Контрола и сертификација Органски производи на тржишту препознају се по законски дефинисаном знаку. Потрошачи куповином производа који носе знак органски могу бити сигурни да је најмање 95% састојака овог производа органског порекла, да се производ слаже са прописима инспекције коју ови производи пролазе и да је запакован у биоразградиву амбалажу. Сертификован органски производ мора бити обележен ознаком "органски производ". Сертификација је једина гаранција потрошачу да је органски производ произведен по свим критеријумима и стандардима органске пољопривреде. Инспекцијска организација има за циљ да својим ефикасним и непристрасним програмом инспекције и сертификације стимулише доследну примену правила која важе за органску производњу. Законом о органској производњи детаљно је уређена производња пољопривредних производа добијених методама органске производње, као и циљеви и начела органске производње, методе органске производње, контрола и сертификација у органској производњи, прерада, обележавање, складиштење, превоз, промет, увоз и извоз органских производа. Овај закон и пратећи подзаконски акти, којима се регулишу услови за органску производњу и правила увоза органских производа, усклађени су законском регулативом Европске уније. Ова мера је у складу са тачком 1.18 овог програма и Стратегијом развоја општине Мионица. Такође она је и интегрално повезана са другим мерама из НППР које се односе на очување животне средине.

2.2.2. Циљеви мере: У циљу указивања на значај органске производње и јачања свести о квалитету органских производа, потребно је објаснити основне карактеристике ове производње. Органска производња заснива се на биолошкој равнотежи система земља - биљка - животиња - човек. Према

дефиницији Codex Alimentarius, у питању је „холистички“ систем производње који промовише и јача агроекосистем, здравље, укључујући и биодиверзитет, биолошке циклусе и земљиште. Акцент се ставља на коришћење инпута пореклом са пољопривредног газдинства, а хемијски синтетизовани пестициди, ђубрива, регулатори раста, хормони као и генетски модификовани организми се у органској производњи не смеју користити. Дозвољене супстанце су јасно одређене у оквиру регулатива ЕУ. Главни приоритети су методе и процедуре за рационално коришћење природних ресурса, гајење аутохтоних сорти биљака и раса животиња, које су мање осетљиве на болести и штеточине, примена плодореда, коришћење стајњака и компоста, биолошка заштита против штетних агенаса итд. Органска производња постаје све значајнија, а тражња за органским производима у свету, али и код нас, бележи стални пораст. Произвођачи и потрошачи широм света увиђају социјалне и економске предности овог вида пољопривреде, а развој се такође подстиче креирањем одговарајућег законодавног оквира, националним мерама подршке, као и стимулисањем истраживања и пружања саветодавних услуга. Узимајући у обзир савремене трендове потрошача и пољопривредне политике, нарочито у земљама ЕУ, намеће се закључак да органска производња представља перспективу за пољопривредне произвођаче у Републици Србији који у конвенционалној производњи, преваходно услед сталног раста цена инпута, све мање могу да остваре своје економске интересе. Развијајући органску производњу, наши произвођачи стварају могућности за унапређење своје делатности и заузимање боље позиције на домаћем и страном тржишту. Такође, доприноси се општем интересу, а то су очување здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине. Циљ развоја органске пољопривреде на територији општине Мионице је производња здравствено безбедне, квалитетне хране на еколошки одржив начин. Повећање површина под интензивним органским засадима поврћа и воћа, повећање квалитета, количине и разноврсности понуде поврћа и воћа за домаће и инострано тржиште. Директним пласманом органских пољопривредних производа кроз туристичку потрошњу у општини Мионица могу се постићи бројни синергетски и мултипликаторски ефекти. Такође развојем овог вида пољопривредне производње стварају се јасни услови за развој сеоског туризма, што ће у многоме допринети бољем стандарду самих житеља наше Општине.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера подстицаји за органску пољопривредну производњу директно је повезана са IPARD мером „Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње“, чија примена је планирана у другој фази акредитације мера IPARD програма. Ова мера је интегрално повезана са другим мерама из НППП које се односе на очување животне средине. Очување генетичких ресурса за храну и пољопривреду заједно са бригом о пољопривредном земљишту и пољопривредним пределима високе природне вредности стварају предуслове за бављење органском производњом и производњу здравствено безбедне хране. Органска производња доприноси очувању јединствених пољопривредних полуприродних предела изузетне лепоте, ствара идеалне предуслове за развој непољопривредних активности на селу (IPARD мера „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања“, као и мери НППП „Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима“). Такође, мера „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER“ у оквиру IPARD програма може бити успешно комбинована са подмером органске производње кроз покретање локалних иницијатива и стратегија локалног развоја које су засноване на бризи о природном окружењу и стварању бољих услова за живот и рад у руралним подручјима. Двоструко финансирање предвиђене мере ће се спречити тако што ће се конкурсном документацијом тражити: да рачуни и остала документа буду оргинална, као и потписана изјава корисника да са пуном материјалном и кривичном одговорношћу није користио средства по другом основу (субвенције, подстицаји, донације), за исте инвестиције које су предмет захтева.

2.2.4. Крајњи корисници: Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства (физичка лица) у активном статусу са пребивалиштем и пољопривредним земљиштем на територији општине Мионица, регистрована (обновљена) у складу са Законом којим се уређује пољопривреда, односно Правилником о упису у Регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства (Објављено у „Службеном гласнику 25/2023 од 31.03.2023. године) до дана објављивања Јавног позива за подстицаје, и то: 1) физичко лице - носилац породичног комерцијалног пољопривредног газдинства.

2.2.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бинзнис план или

пројекат о економској одрживости улагања.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: 1) да је комерцијално породично пољопривредно газдинство са територије општине Мионица (физичко лице) са активним статусом регистровано у складу са Законом којим се уређује пољопривреда, односно Правилником о упису у Регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства (Објављено у „Службеном гласнику 25/2023 од 31.03.2023. године) регистровано (обновљено) до дана објављивања Јавног позива, што доказује одговарајућом документацијом из регистра пољопривредних газдинстава; 2) не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да предмет подстицаја није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; 3) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према Општини Мионица, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита; 4) у случају када није власник катастарских парцела, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја; 5) нема доспелих неизмирених обавеза по основу локалних пореских прихода.

2.2.7. Специфични критеријуми: Подстицаје за органску производњу остварују: произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертификовану биљну производњу. Произвођач треба: 1) да је са овлашћеном контролном организацијом закључио уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, односно у случају групне сертификације да је закључио уговор о сарадњи са произвођачем и да је у уговору који је тај произвођач закључио са овлашћеном контролном организацијом подносилац захтева наведен као произвођач кооперант, у складу са посебним прописом којим се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи и методе органске производње; 2) обавља производњу у складу са прописима којима се уређује органска производња; 3) у наредне три године од године за коју је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње, у складу са законом којим се уређује органска производња, на катастарским парцелама за које је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу; 4) има пријављене површине под одговарајућом биљном културом и у складу са посебним прописом којим се уређује регистрација пољопривредних газдинстава. -Предмет инвестиције реализован у периоду од 01.01.2023. године до 30.10.2023. године на парцелама које су уписане у регистар; - Корисник мора да достави доказ о извршеном плаћању и набавци предмета субвенције, које мора бити извршено у периоду од 01.01.2023. године до 30.10.2023. години до дана подношења захтева, и то: 1) рачун (фактура) која гласи на име и извод или налог за плаћање оверен од стране банке ако је плаћање извршено безготовински, или 2) рачун (фактура) која гласи на име и фискални исечак ако је плаћање извршено готовински; 3) отпремница која гласи на име подносиоца захтева, као и хемиска анализа земљишта за парцеле на којима се обавља органска производња; -Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја; -Да је потписао изјаву да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима. - Корисник са пребивалиштем и производњом на територији општине Мионица.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.2	Контрола и сертификација

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Приликом спровођења ове мере није предвиђено бодовање подносиоца захтева за коришћење подстицаја, већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева, до утрошка средстава у Буџетском фонду за пољопривреду.	не	Не

2.2.10. Интензитет помоћи: Максимални износ подстицаја за инвестиције 201.3.2. је 100% од вредности инвестиције без пдв-а и то до 50.000,00 динара по кориснику.

Пример прихватљивих трошкова

Шифра инвестиције	Мера подршке/инвестиција	Прихватљиви трошкови
201.3.2.	Контрола и сертификација	Трошкови контроле и сертификације за биљну органску производњу

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Број контрола у органској производњи
3	Број сертифицираних газдинстава у органској производњи

2.2.12. Административна процедура: Подстицаји за очување и унапређивање животне средине и природних ресурса за меру органске производње одобраваће се путем Јавног позива. Јавни позив ће дефинисати врсте инвестиција у оквиру мере по претходно утврђеним критеријумима и расположивим средствима. Он ће се објављивати путем штампаних и електронских медија. Пријем захтева, у складу са условима Јавног позива, вршиће Комисија за спровођење програма мера општине Мионица. Детаљне административне провере се спроводе ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника. Коначну одлуку о расподели и коришћењу подстицајних средстава за очување и унапређивање животне средине и природних ресурса за меру органске производње доноси Комисија за спровођење програма мера општине Мионица. Начин реализације одобрених подстицајних средстава и обавезе корисника прецизираће се уговором.

2.3. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.3.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014.- 2024. и Стратегијом развоја општине Мионица. Облици стицања нових знања -стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју општине Мионица.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви • Развој пољопривреде и руралних подручја заснован на знању. Промоција и маркетинг пољопривреде Мионичког краја, • Функционално повезивање свих актера локалног агросектора, • Повећање доступности и квалитета знања, унапређење социјалне и економске инклузије малих и средњих газдинстава и микропредузећа у руралним срединама, • Одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва. Специфични циљеви • Повећање нивоа стручног знања и вештина сеоског становништва, • Примена нових технологија и

иновација.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је комплементарна са мерама Националног програма за рурални развој. Овом мером биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру других фондова, донација и IPARD програма.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су: Регистрована пољопривредна газдинства, предузетници и правна лица који пружају саветодавне и друге услуге регистрованим пољопривредним газдинствима и пољопривредним удружењима, предузетници и правна лица регистрована за превоз путника, предузетници и правна лица који пружају промотивне и маркетиншке услуге за презентацију пољопривреде општине Мионице и грађани.

2.3.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике ове мере не постоје.

2.3.7. Специфични критеријуми: Специфични критеријуми за кориснике ове мере не постоје.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника.	не	Не

2.3.10. Интензитет помоћи: Инвестиција 402.1. која се односи на информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања финансираће се у износу од 100%. Инвестиције 402.2. која се односи на стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности финансираће се у износу од 100%.

Пример прихватљивих трошкова

Шифра инвестиције	Мера подршке/ инвестиција	Прихватљиви трошкови
402.1.	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања	• Трошкови материјала и услуга за организацију и реализацију културних манифестација, изложби и промоција пољопривреде и руралног развоја локалне самоуправе;
		• Трошкови организованих посета пољопривредних поризвођача сајмовима пољопривреде у земљи и иностранству - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника;
		• Трошкови организовања студијских посета удружењима и задругама у области проширења знања и повезивања на тему пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника
		• Трошкови организације и реализације студиских путовања ради стицања знања и вештина упознавања са новим технологијама у области пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина, показне активности	• Трошкови настали стручним оспособљавањем (трошак рада, материјала и услуга);

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број организованих манифестација, сајмова, изложби и студијских путовања
2	Број учесника - пољопривредника
3	Укупан број одржаних едукација/радионица
4	Број едукованих пољопривредника

2.3.12. Административна процедура: Ову меру спроводи Комисија која ће доносити одлуке о опредељивању средстава, организовањем, припремом и посетом пољопривредних произвођача сајму пољопривреде у Новом Саду, студијска путовања у иностранство, као и за организацију и реализацију културних манифестација, изложби и промоција пољопривреде и руралног развоја локалне самоуправе. Средства по овој мери су ограничена средствима која су предвиђена буџетом за ову меру, тј. до утрошка буџетских средстава. Избор пружаоца услуге вршиће у складу са Законом о јавним набавкама.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Колубарска област	рзс*
Град или општина	општина	рзс*
Површина	329км ²	рзс*
Број насеља	36	рзс*
Број катастарских општина	35	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	5	
Демографски показатељи		
Број становника	14.335	рзс**
Број домаћинства	4.616	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	40	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-15,2%	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-16,3%	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14,1%	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	21,7%	рзс**
Просечна старост	45,77	рзс*
Индекс старења	179,3	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	28,4%	рзс*
Основно образовање (%)	30,5%	рзс*
Средње образовање (%)	35,2%	рзс*
Више и високо образовање (%)	5,6%	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	27,6%	Процена
Природни услови		
Релеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Равничарски, брежуљкасто брдски и брдско планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	подзол, подзоласто земљиште, смонице	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено - континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	774,0мм	Интерни
Средња годишња температура (oC)	10,9oC	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Реке Лепеница, Рибница, Топлица. Колубара уз границу општине. Већи број издани пијаћих и термоминералних вода.	Интерни

Површина под шумом (ha)	9.456,05ha	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	28,4%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	15,08ha	рзс*
Посечена дрвна маса (м3)	11.093м ³	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	3.457	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	2.240 од тога 1.960 активних	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	2.234	
- правна лица и предузетници (%)	6	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	16.313ха	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	49,6%	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	9.050 ха (55,5%) оранице и баште 1.446 ха (8,86%) воћњаци 3 ха (0,02%) виногради 5.661 ха (34,7%) ливаде и пашњаци 153 ха (0,93%) остало	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	5.792 ха (64%) жита, 137 ха (1,5%) индустријско биље, 50 ха (0,6 %) поврће, 2.951 ха (32,6%) крмно биље, 49 ха (0,54%) остало	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	4,71 ха	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	0	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	0	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	161	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	20 ха	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	149 ха	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	1190.50,73 ха	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	202.41,87 ха	Интерни
- физичка лица (%)	100%	Интерни
- правна лица (%)	100%	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	11.136 говеда; 20.459 свиња; 21.273 оваца и коза; 794.194 живине; 2.752 кошнице пчела	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	2.863 трактора 319 комбајна 9.734 прикључне машине	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	11.707	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	6 хладњача; 78 сушара; 4 стакленика; 493 пластеника	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	9.033 ха (2.745 ПГ) минерална ђубрива; 4.950 ха (2.463 ПГ) Стајњак; 4.748 ха (2.075 ПГ) средства за заштиту биља	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	8.231	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99,2 : 0,8%	рзс***
Годишње радне јединице (број)	3.919	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	2	Интерни

Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	5.496 пшеница 15.503 кукуруз 2.135 кромпир 11.574 крмно биље 5.767 ливаде 351 јабуке 5.691 шљиве	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	7.462.000 литара млека	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	292,918 км	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	4; 5.392	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	3.340	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	510	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	679 хиљ.м3	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	0 хиљ.м3	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	2 мини соларне електране 1 мини хидроцентра	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	1 предшколска; 2 основне са 15 подручних одељења и 1 средња школа	рзс*
Број становника на једног лекара	829,75	рзс*
Број корисника социјалне заштите	932	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	8	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	849	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	11,188 (4,9 домаћи, 3,9 страни)	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	Да (Ваљevo)	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	23 одабраних и око 121 осталих	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС